

**СТРАТЕГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ИНОВАЦИОННОТО
УПРАВЛЕНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО ВЪВ ВИРТУАЛНО-
ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА ИКОНОМИКА**

Игор Галица

**STRATEGIC ASPECTS OF INNOVATION MANAGEMENT IN
THE ENTERPRISE VIRTUAL-INTELLECTUAL ECONOMY**

Ihor Halytsia¹

Received: 23.09.2016, Accepted: 19.10.2016

Abstract

The article explores the main characteristics of the virtual-intellectual environment of managing. The basic reveal, which is formed under the influence of this medium. Author substantiated that, in this environment, business entities may provide their competitiveness by increasing creativity and innovation management. In the same timeseparate individuals can improve their competitiveness by accelerating the development of innovation and creativity.

Keywords: *virtual-intellectual environment management, management innovation, creativity, management, innovation and creativity development*

JEL Codes: *M29, O39*

---

1. Въведение

Съвременната икономика претърпява фундаментални и системни трансформации. Те се отнасят до определени лица, стопански субекти и страни.

Като цяло, може да се говори за формирането на виртуално-интелектуална икономика на съвременния етап. Основите на дадената икономика сме разглеждали по-рано (Halytsia, 2013). Но възниква спешна нужда от преразглеждане на системата на виртуално-интелектуалното

---

¹ Department Head of the University of Economics and Law "KROK", Doctor of Economics, (Habilitation Doctor), Professor

управление. Именно на изучаването на горепосочените въпроси е посветена тази статия.

2. Материали и методи

В процеса на изследването са използвани методите на системния анализ и синтез.

3. Резултати от изследването

Глобализацията се превърна в неразделна характеристика на съвременното развитие. Тя практически влезе във всички сфери на икономиката и докосна всеки индивид.

Един от основните резултати на глобализацията е формирането на виртуално-интеректуална среда на управлението.

Виртуално-интеректуална среда на управлението (нататък ВИСУ) се характеризира с три основни особености.

Особеност 1. Виртуализация на икономическата дейност.

Тя се изразява в това, че времето и пространството губят своята гранична стойност или значително отслабва тяхното ограничаващо значение.

Особеност 2. Нарастване на интелектуализацията на икономическата дейност.

Същността на тази функция е, че се увеличава делът на предимно интелектуалните сфери на управление в общите икономически сфери.

Особеност 3. Нараства интелектуализацията на предимно неинтелектуалните сфери на управлението.

Основното съдържание на този признак е, че предимно в неинтелектуалните сфери на икономиката постоянно нараства количеството интелектуалните операции.

Виртуализацията на икономическата дейност, свързана с изчезването или значително отслабване на ограничаващото значение на факторите пространство-време, възниква от системното действие на три стратегически закономерности.

Закономерност 1. Значително ускоряване и увеличаване на обема на предаване на информация.

По-рано времето, за което стигаше едно писмо от Австралия до Украйна беше месец и половина и повече. Сега електронната поща

достига от която и да е точка на света до която и да е друга максимум за 2 часа.

За да се предадат по радиовръзка две хиляди страници бяха необходими от няколко месеца до половин година. Сега такъв обем от информация се предава за десетки минути.

Закономерност 2. Значително ускоряване на физическото преместване в пространството.

Преди два века, на индивида, който желаел да стигне от Лондон до Сидни са му били необходими около 2 години. Сега това пространство се преодолява за 15-17 часа.

Закономерност 3. Възможност за материализиране на обекта в определена точка в пространството, без неговото физическо преместване в пространството, а само въз основа на предаване на информация.

Сега, в някои случаи, не е нужно да се премества един обект на стотици километри. Достатъчно е да се предаде информацията за него и да се отпечата обекта на 3D принтер. Засега на 3D принтер може да се отпечата обект само от мономатериал, но това е само въпрос на време.

Ако говорим за увеличаване на интелектуализацията на икономическата дейност и увеличаване на интелектуализацията на предимно неинтелектуалните сфери на икономиката (управлението), тези устойчиви признаци възникват в резултат на действието на две явления - индустриализацията и автоматизацията на интелектуалната дейност и труд.

Индустриализацията на интелектуалната дейност и труд е процес, в който комплекси от интелектуални операции могат да бъдат изпълнявани от машини с електрическо задвижване, с участието, без участието или с частичното участие на индивида (група индивиди).

Автоматизацията на интелектуалната дейност и труд е такъв процес, при който най-сложните интелектуални задачи, състоящи се от милиони интелектуални операции могат да се извършват самостоятелно от машини с електрическо задвижване ("до ключ") без каквото и да е участие на индивида (група от индивиди).

Като красноречив пример за индустриализацията на интелектуалния труд могат да служат конструкторските програми, които позволяват да се прехвърли върху машините изпълнението на голяма част от интелектуалните операции по изграждането и конструирането на някои продукти.

За най-каспоречив пример за автоматизация на интелектуална дейност са наукометричните бази данни, които автоматично събират информация за публикациите, обработват я и предоставят готов резултат. По този начин, в глобализирания свят се формира виртуално-интелектуалната среда на управление.

Но ВИСУ не се формира равномерно във времеви и пространствен аспект.

Неравномерността на формирането на ВИСУ във времеви аспект означава, че на един и същи етап на развитие на една или друга държава, където вече ясно се е образувала ВИСУ, в същото време има отрасли, в които нейното формиране се намира на най-началните етапи.

Неравномерността на развитието на ВИСУ в пространствен аспект означава, че на един и същи етап от развитието на цивилизацията може да има държави, в икономиката на които доминира ВИСУ. Едновременно на същия етап може да има държави, в които едва започва да се формира ВИСУ.

ВИСУ неминуемо ще доведе до „икономиката на стреса”, в която качествените скокове или бифуркации се случват постоянно и във всички сфери на икономиката. За преиндустриалните и индустриалните етапи от развитието на обществото са характерни достатъчно продължителни периоди на устойчиво развитие (своеобразни периоди на икономическо „спокойствие”). По време на тези периоди, не е имало значителни социално-икономически трансформации. Качествени скокове в икономиката, или с други думи "икономически стресове" са се появявали периодически и доста рядко. Това означава, че в действителност, през определен период от време, в голям брой случаи са се повтаряли подобни икономически ситуации, а принципно нови икономически ситуации са възниквали в повечето случаи през значителни периоди от време. Качественият скок ("икономически стрес" или бифуркация) е такова ниво на развитие, при което една и съща задача може да се изпълни за много по-малко време и с много по-ефективни методи, отколкото в предишния етап на развитие. Нещо повече, качествените скокове пронизват цялото икономическо пространство в регионален и отраслеви мащаб (Галица, 2009).

В съвременната глобална среда качествените скокове (икономически бифуркации) придобиват постоянен характер и се превръщат в неразделна съставна част от икономическия живот. И това увеличение на бифуркационността на развитието е абсолютно обективен

процес. Той се издига от диалектиката на социалния прогрес, има напълно обективен характер и е резултат от комбинираното действие на три фактора:

- ускоряване на темпа на социалния живот и, по-специално, на икономиката;
- проява и въвличане в икономическия оборот на значителен брой нови производствени фактори и техните комбинации;
- значително повишаване на взаимното влияние и взаимозависимостта на света (Галица, 2009).

Към управлението в условията на „икономически стресове” се извеждат на преден план нови изисквания. То трябва да бъде адаптивно, системно, мобилно, високоинформативно, да отчита преките и обратни връзки, своевременно да реагира на сигналите от външната и вътрешната среда и даже да изпреварва тези сигнали.

Възниква закономерен въпрос: как ефективно да се развият и да се конкурират предприемаческите структури във ВИСУ? Отговорът на този въпрос може да бъде един: за сметка на високата иновационност на управлението.

Иновационността на управлението е постоянно търсене на решения на новите постоянно възникващи иновационни задачи. Тест, това е фактически постоянен отговор на новите бифуркационни предизвикателства.

Освен това, при съвременните условия, за да се повиши иновационността на управлението на предприятията (или каквито и да е организационни структури) вече не е достатъчно да се използва креативния потенциал на ръководителите и групите от водещи специалисти на тези предприятия. За да се случи това е необходимо да се използва креативния потенциал на колкото се може повече служители на предприятието, а в идеалния случай на всички негови служители.

На предходните етапи на развитие принципно нови икономически ситуации са възниквали достатъчно рядко. В подобни условия за да осигури устойчиви конкурентни предимства от мениджъра освен знания са се изисквали на първо място, голям опит в решаването на типични ситуации. Иновационността на управлението е била необходима само в малък мащаб.

Съвсем различна ситуация се е наблюдавала в условията на постоянен „икономически стрес” (постоянни бифуркации). Нестандартните управленски ситуации възникват непрекъснато, в

резултат на бифуркационността на развитието, а типичните за управлението ситуации стават почти рядкост. В такива условия от мениджъра освен по-задълбочени познания, преди всичко се изисква иновационност на управлението, т.е. постоянна способност за търсене на нови пътища и методи за решаване на нестандартни управленски, икономически и технически ситуации. При това иновационността на управлението е необходима на всички нива: от вътрешнофирменото до националното. Това означава, че тя се превръща в един от основните фактори за осигуряване на конкурентоспособност на всички нива на управление.

В бъдеще, необходимостта от повишаване на нивото на иновационността на управлението като възможност за осигуряване на конкурентни предимства ще се увеличава. Това се дължи на факта, че „икономическите стресове“ сега все по-често стават неразделна част от икономическия живот. Количеството на „стресопредизвикващите“ фактори и нивото на „стресовите“ под влияние на ускоряването на иновационния процес ще продължи да се увеличава.

При това трябва да се има предвид, че високата иновационност на управлението следва да се основава на не по-малко високата креативност на управлението. Креативността на управлението е максималното стимулиране и използване на креативния потенциал на служителите в управлението на дейността на предприятието.

Креативността на управлението трябва да се основава на няколко основни принципи.

Най-важният принцип на креативността на управлението е откритостта. Това означава, че всеки служител на компанията (независимо от формалното образование и заеманата длъжностна позиция) може да представя своите резултати от интелектуалната си дейност за използване в процеса на управлението на предприятието.

Принципът на универсалност означава, че в управлението на предприятието трябва да се използват резултатите от интелектуалната дейност (наричана по-нататък РИД) на възможно най-голям брой служители на предприятието, а в идеалния случай на всички служители.

Принципът на постоянството предполага, че резултатите от интелектуалната дейност на служителите се използват за управление на предприятието по време на целия „жизнен цикл“ на предприятието. Само тогава те ще дадат максимален ефект.

Принципът на системността се крие във факта, че от няколко частни резултати от интелектуалната дейност може да бъде създаден общ РИД, като система от частни РИД, и да се получи съответния синергичен ефект.

Най-важният принцип е принципа на адекватното възнаграждение за РИД. Той се състои във факта, че материалното възнаграждение за РИД трябва да съответства на резултатите от неговото икономическо използване (или неговата икономическа стойност). Ако възнаграждението за РИД е по-голямо или по-малко от резултатите от неговата икономическа употреба, това създава сериозна антимотивация за ефективна иновационна дейност.

Принципът на диверсификация на креативния потенциал предполага, че е не обходимо да се стимулират резултатите от интелектуалната дейност от съвсем различни сфери на функциониране на предприятието.

Само систематичното прилагане на горните принципи може да даде най-голям ефект и да превърне креативността в мощен инструмент за иновационното развитие.

Наред с развитието на иновационността и креативността на управлението на отделно предприятие, от наша гледна точка, е необходимо да се говори за развитието на иновативността и креативността на отделната личност. Иновативността на личността е способността да се търсят нови пътища за решаването на постоянно възникващите нов житейски и икономически задачи.

Креативността на личността е способността за постоянно генериране на нови резултати от интелектуалната дейност, като основа за търсенето и вземането на нови решения за постоянно възникващите нови задачи.

Социалният и професионален живот на индивида става все по-напрегнат. На индивида все повече му се налага да функционира в условията на постоянно нарастващи психо - емоционални претоварвания и „икономически стрес“ (Галица, 2009).

В тези условия за ефективното социално и професионално функциониране на индивида е необходима висока иновативност и креативност на развитието.

В Университета по икономика и право „КРОК“ се прилагат технологии (интелектуално – конкурентни игри и стратегически игри),

които позволяват да се усъвършенства иновативността и креативността на развитието на бъдещите специалисти.

4. Заключение

В съвременната икономика се формира виртуално-интелектуална среда на управлението, която се характеризира с виртуализация и интелектуализация на икономическа дейност, както и интелектуализация на предимно не интелектуални сфери на управлението.

Да оцелее и да осигури висока конкурентоспособност във ВИСУ, субекта на управлението може, на първо място, за сметка на високата иновационност и креативност на управлението. Отделният индивид във ВИСУ може да осигури висока лична и професионална конкурентоспособност чрез постоянно повишаване на иновативността и креативността на развитието.

ЛИТЕРАТУРА

Halytsia, I. (2013). GESUNDHEIT ALS STARKER WETTBEWERBSFAKTOR IN EINEM VIRTUELLEN GEISTIGEN MANAGEMENTUMFWELD, *Journal L'association 1901 "SEPIKE"*, №3, p. 110-113

Галица, И.А. (2009). «Экономические стрессы»: природа и последствия, *Вестник Белорусского государственного экономического университета*, №3, с. 17-22